

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NIILA JÄÄSKINENA,
predstavljeni 25. oktobra 2012¹

Zadeva C-375/11

**Belgacom SA
Mobistar SA
KPN Group Belgium SA
proti
État belge**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Cour constitutionnelle (Belgija))

„Telekomunikacijske storitve — Direktiva 2002/20/ES — Pravice do uporabe radijskih frekvenc — Enkratne pristojbine za pridobitev in podaljšanje — Način izračuna — Sprememba obstoječih pravic — Zatrjevana retroaktivna uporaba Direktive 2002/20 s strani države članice“

I – Uvod

1. V tem sporu mora Sodišče presoditi, ali je v skladu s telekomunikacijskim pravom EU podaljšanje pravic do uporabe telekomunikacijskih radijskih frekvenc lahko predmet enakih dajatev kot prvotna dodelitev takih pravic. Osrednje vprašanje v zadevi je, ali države članice lahko naložijo nadaljnje enkratne pristojbine za uporabo radijskih frekvenc, kadar so operaterji telekomunikacij že plačali znatno enkratno pristojbino ob vstopu na trg in kadar že plačujejo letno pristojbino v zvezi s pravicami do uporabe.

2. Cour constitutionnelle (Belgijsko ustavno sodišče) je predlog za sprejetje predhodne odločbe vložilo v okviru spora med Belgacom SA (v nadaljevanju: Belgacom), Mobistar SA (v nadaljevanju: Mobistar) in KPN Group Belgium SA (v nadaljevanju: KPN Group Belgium) ter État belge, ker prvonavedene izpodbijajo združljivost pristojbin, ki jih je naložila État belge s členi 3, 12 in 13 Direktive 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (Direktiva o odobritvi).² Člena 12 in 13 sta naslednika člena 11 Direktive 97/13/ES (sedaj razveljavljena).³ Sodišču je predloženo tudi vprašanje, ali člen 14 Direktive o odobritvi, ki se nanaša na spremembo obstoječih pravic operaterjev telekomunikacij s strani držav članic, preprečuje belgijski vladi da bi naložila zadevno pristojbino.

1 — Jezik izvirnika: angleščina.

2 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 337.

3 — Direktiva 97/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. aprila 1997 o skupnem okviru za splošne odobritve in posamična dovoljenja na področju telekomunikacijskih storitev (UL L 117, str. 15). Direktiva 97/13 je bila razveljavljena s členom 26 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (okvirna direktiva) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 349; v nadaljevanju: Okvirna direktiva).

3. Direktiva 97/13 je omejila pristojnosti držav članic za naložitev dajatev telekomunikacijskim družbam. Države članice v zvezi z zagotavljanjem omrežij in elektronskih komunikacij storitev ne smejo naložiti drugih dajatev ali pristojbin kot so tiste, ki so določene v Direktivi 97/13.⁴ Sodišče je enako stališče letos potrdilo v zvezi z Direktivo o odobritvi v sodbi z dne 12. julija 2012 v združenih zadevah Vodafone España.⁵

II – Pravo

A – Pravo Evropske unije

4. Člen 8(2) Okvirne direktive določa:

„Nacionalni regulativni organi podpirajo konkurenco pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij, elektronskih komunikacijskih storitev in pripadajočih naprav ter storitev med drugim tako, da:

[...];

(d) spodbujajo učinkovito uporabo radijskih frekvenc in številskih virov ter zagotovijo njihovo učinkovito upravljanje.“

5. V uvodnih izjavah od 31 do 33 Direktive o odobritvi je navedeno:

„(31) Sistemi za upravne pristojbine naj ne izkrivljajo konkurence ali ustvarjajo ovir za vstop na trg. [...]

(32) Poleg upravnih pristojbin se lahko zaračunavajo tudi pristojbine za uporabo radijskih frekvenc in števil, s čimer bi se zagotovila optimalna uporaba takih virov. Take pristojbine naj ne ovirajo razvoja inovativnih storitev in konkurence na trgu. Ta direktiva ne posega v namen, za katerega se uporabljajo pristojbine za pravice uporabe. Te pristojbine se lahko na primer uporabljajo za financiranje dejavnosti nacionalnih regulativnih organov, ki jih ni mogoče kriti z upravnimi pristojbinami. Kadar so pri konkurenčnih ali primerjalnih izbiralnih postopkih pristojbine za pravice uporabe radijskih frekvenc sestavljene izključno ali delno iz enkratnega zneska, naj se z režimom plačevanja zagotovi, da se zaradi teh pristojbin v praksi ne izbira na podlagi meril, ki niso povezana s ciljem zagotavljanja optimalne uporabe radijskih frekvenc. [...].

(33) Države članice lahko spremenijo pravice, pogoje, postopke, dajatve in pristojbine, ki so povezani s splošnimi odobritvami in pravicami uporabe, če je to objektivno utemeljeno. O teh dajatvah je treba pravilno in pravočasno obvestiti vse zainteresirane stranke, ki naj dobijo ustrezno priložnost, da izrazijo svoja stališča o takih spremembah.“

6. Člen 3 Direktive o odobritvi z naslovom „Splošna odobritev za elektronska komunikacijska omrežja in storitve“ določa načelo proste ponudbe elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev pod pogojem pridobitve splošne odobritve.

⁴ — Sodbe z dne 18. septembra 2003 v združenih zadevah Albacom (C-292/01 in C-293/01), Recueil, str. I-9449, točki 40 in 41; z dne 18. julija 2006 v zadevi Nuova società di telecomunicazioni (C-339/04), ZOdl., str. I-6917, točka 35; z dne 10. marca 2011 v zadevi Telefónica Móviles España (C-85/10), ZOdl., str. I-1575, točka 21, in z dne 21. julija 2011 v zadevi Telefónica de España SA, (C-284/10), ZOdl., str. I-6991, točka 19).

⁵ — (C-55/11, C-57/11 in C-58/11), točka 28.

7. Člen 12 Direktive o odobritvi z naslovom „Upravne pristojbine“ določa:

„1. Vse upravne pristojbine, naložene podjetjem, ki zagotavljajo storitev ali omrežje na podlagi splošne odobritve, ali podjetjem, ki jim je bila dodeljena pravica uporabe:

- (a) skupaj pokrivajo samo upravne stroške, ki bodo nastali z upravljanjem, nadzorom in uveljavitvijo sheme splošnih odobritev in pravic do uporabe ter posebnih obveznosti iz člena 6(2), ki lahko vključujejo stroške mednarodnega sodelovanja, usklajevanja in standardizacije, analize trga, nadzorovanja izpolnjevanja in drugega tržnega nadzora in tudi stroške regulativnih dejavnosti, ki vključujejo pripravo in uveljavitev sekundarne zakonodaje in upravnih odločb, na primer odločb o dostopu in medsebojnem povezovanju, in
- (b) se naložijo posameznim podjetjem objektivno, transparentno in sorazmerno, kar zmanjša dodatne stroške upravljanja in pripadajoče dajatve na najmanjši možni obseg.

2. Kadar nacionalni regulativni organi naložijo upravne pristojbine, objavijo letni pregled svojih upravnih stroškov in skupne vsote zbranih dajatev. Na podlagi razlike med skupno vsoto dajatev in upravnih stroškov se izvedejo ustrezne prilagoditve.“

8. Člen 13 te Direktive o odobritvi z naslovom „Pristojbine za pravice uporabe in za pravice do vgradnje naprav“ določa:

„Države članice lahko ustreznemu organu dovolijo, da naloži pristojbine za pravice uporabe radijskih frekvenc ali števil ali za pravice do vgradnje naprav na, nad ali pod javnim ali zasebnim zemljiščem, ki odražajo potrebo po zagotovitvi optimalne uporabe teh virov. Države članice zagotovijo, da so take pristojbine objektivno utemeljene, transparentne, nediskriminacijske in sorazmerne glede na njihov predvideni namen, ter upoštevajo cilje iz člena 8 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).“

9. Člen 14 Direktive o odobritvi z naslovom „Spremembe pravic in obveznosti“⁶ določa:

„1. Države članice zagotovijo, da se lahko pravice, pogoji in postopki v zvezi s splošnimi odobritvami in pravicami uporabe ali pravicami do vgradnje naprav spremenijo le v objektivno utemeljenih primerih in ob upoštevanju sorazmernosti. Namen o izvedbi takih sprememb se napove na ustrezen način, zainteresirane stranke, vključno z uporabniki in potrošniki, pa imajo na voljo dovolj dolgi rok, da izrazijo svoja stališča o predlaganih spremembah, rok pa ni krajši od štirih tednov, razen v izjemnih okoliščinah.

2. Države članice ne omejujejo ali odvzamejo pravic do vgradnje naprav pred iztekom roka, za katerega so bile podeljene, razen kadar je to utemeljeno in primerno v skladu z ustreznimi nacionalnimi določbami glede odškodovanja za odvzem pravic.“

6 — S členom 3 Direktive 2009/140/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o spremembi direktiv 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, 2002/19/ES o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju in 2002/20/ES o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (UL L 337, str. 37) je bil člen 14 spremenjen tako: „1. Države članice zagotovijo, da se lahko pravice, pogoji in postopki v zvezi s splošnimi odobritvami in pravicami uporabe ali pravicami do vgradnje naprav spremenijo le v objektivno utemeljenih primerih in na sorazmeren način, pri čemer se po potrebi upoštevajo posebni pogoji, ki veljajo za prenosljive pravice uporabe radijskih frekvenc. Razen če so predlagane manjše spremembe in se je z njimi strinjal imetnik pravic ali splošne odobritve, se namen o izvedbi takih sprememb napove na ustrezen način, zainteresirane stranke, vključno z uporabniki in potrošniki, pa imajo na voljo dovolj dolg rok, da izrazijo svoja stališča o predlaganih spremembah, ta rok pa ni krajši od štirih tednov, razen v izjemnih okoliščinah. 2. Države članice ne omejujejo ali odvzamejo pravic do vgradnje naprav ali pravic uporabe radijskih frekvenc pred iztekom roka, za katerega so bile podeljene, razen kadar je to utemeljeno in primerno v skladu s Prilogo in ustreznimi nacionalnimi določbami o odškodninah za odvzem pravic.“

10. Del B priloge k Direktivi o odobritvi je naslovljen „Pogoji, ki se lahko navezujejo na pravice uporabe radijskih frekvenc“. Točka 6 dela B določa:

„Pristojbine za uporabo v skladu s členom 13 te direktive.“

B – *Nacionalno pravo*

11. Člen 2 zakona z dne 15. marca 2010 v bistvu določa:

„Člen 30 zakona z dne 13. junija 2005 o elektronskih komunikacijah se spremeni tako:

1. Med odstavka 1 in 2 se vstavijo odstavki 1/1, 1/2, 1/3 in 1/4:

1/1. Da bi se [zagotovilo optimalno uporabo teh virov,] morajo operaterji, ki imajo lahko pravice do uporabe radijskih frekvenc z namenom upravljanja omrežja in zagotavljanja mobilnih elektronskih komunikacijskih storitev za javnost, med drugim na začetku obdobja veljavnosti pravic do uporabe plačati enkratno pristojbino.

Enkratna pristojbina se določi pri dodelitvi frekvenc.

Enkratna pristojbina znaša:

1. 51.644 EUR na MHz in na mesec za frekvenčna pasova 880-915 MHz in 925-960 MHz [...];

2. 20.833 EUR na MHz in na mesec za frekvenčna pasova 1920-1980 MHz in 2110-2170 MHz [...];

3. 2 778 EUR na MHz in na mesec za frekvenčni pas 2500-2690 MHz.

Pri dodelitvi frekvenc na podlagi dražbe velja najnižji znesek enkratne pristojbine iz tega pododstavka kot začetna ponudba za kandidate.

1/2. Operaterji morajo za vsako obdobje podaljšanja odobritve plačati enkratno pristojbino.

Znesek enkratne pristojbine ustreza enkratni pristojbini iz prvega pododstavka člena 1/1.

Pri izračunu zneska se upošteva del pravic do uporabe, ki jih operater želi ohraniti pri podaljšanju.

1/3. (Načini plačila enkratne pristojbine)

Enkratna pristojbina se v nobenem primeru ne povrne niti v celoti niti delno.

1/4. (Odvzem pravic do uporabe v primeru neplačila enkratne pristojbine).

[...]“

12. Člen 3 zakona z dne 15. marca 2010 določa:

„Če je ob začetku veljavnosti tega zakona rok za odpoved tihega podaljšanja odobritve že potekel, lahko operater prehodno kljub temu odpove podaljšanje svojih pravic do uporabe do prvega dne novega podaljšanega obdobja pravic do uporabe, ne da bi mu bilo treba plačati enkratno pristojbino za to novo obdobje.“

III – Spor v postopku v glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

13. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vložen v okviru spora v katerem družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium izpodbijajo skladnost pristojbin, ki jih tem operaterjem nalagata člena 2 in 3 zakona z dne 15. marca 2010 o spremembi člena 30 zakona z dne 13. junija 2005 s členi 3, 12, 13 in 14 Direktive o odobritvi.

14. Družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium so operaterji mobilnih telefonskih omrežij, ki so od leta 1995 pridobili različne odobritve za frekvenčne pasove zaradi zagotavljanja storitev mobilnih telekomunikacij.

15. Ob vsaki od teh odobritev so morale družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium plačati:

- „enkratno koncesijsko dajatev“;
- letno pristojbino za dodelitev frekvenc;
- letno pristojbino za upravljanje z odobritvami.

16. Z odločbo z dne 25. novembra 2008 je „Institut belge des services postaux et des télécommunications“ (belgijski inštitut za poštne in telekomunikacijske storitve; v nadaljevanju: IBPT) odpovedal tiho podaljšanje odobritev za uporabo radijskih frekvenc druge generacije, ki so bile dodeljene družbam Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium, z namenom, da bi naložil novo pristojbino in da bi za ta spekter določil politiko, ki bi bila maksimalno učinkovita. Vendar so bile odobritve družbe Belgacom že tiho podaljšane za obdobje petih let in sicer od 8. aprila 2010 do 8. aprila 2015, odobritve družbe Mobistar pa so bile tiho podaljšane za obdobje od 27. novembra 2010 do 27. novembra 2015.

17. Družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium so izpodbijale to odločbo pred višjim sodiščem v Bruslju. To sodišče je odločbo odpravilo s sodbo z dne 20. julija 2009 kar zadeva družbo Belgacom, in s sodbo z dne 22. septembra 2009 kar zadeva družbo Mobistar. Po teh sodbah je IBPT umaknil svojo odločbo z dne 25. novembra 2008 kar zadeva družbo KPN Group Belgium, zato da bi zagotovil enako obravnavanje vseh treh operaterjev.

18. Po teh sodbah Višjega sodišča v Bruslju je 15. marca 2010 belgijski zakonodajalec sprejel zakon o spremembi člena 30 zakona z dne 13. junija 2005 o elektronskih komunikacijah. Člena 2 in 3 zakona z dne 15. marca 2010 povzeto določata:

- „enkratna pristojbina“ nadomesti „enkratno koncesijsko dajatev“, ki se operaterjem mobilne telefonije naloži zaradi zagotavljanja optimalne uporabe teh radijskih frekvenc in jo je treba plačati ne le ob dodelitvi odobritev in pravic do uporabe radijskih frekvenc ampak tudi ob vsakem podaljšanju obstoječe odobritve. Znesek te enkratne pristojbine je odvisen od zadevnih radijskih frekvenc. Določen je na podlagi „enkratne koncesijske dajatve“, ki so jo operaterji plačali, ko so prvič dobili odobritev bodisi v razpisnem postopku bodisi na dražbi za dodelitev frekvenc;
- možnost operaterjev mobilne telefonije da odpovejo tiho podaljšane svojih pravic do uporabe ne da bi morali plačati enkratno pristojbino za pravice, ki so se jim odpovedali.

19. Obenem je bila ohranjena obveznost operaterjev mobilne telefonije, da plačajo dve letni pristojbini. To sta pristojbina za kritje stroškov dajanja frekvenc na razpolago in pristojbina za kritje stroškov upravljanja z odobritvami.

20. Družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium so pred Cour Constitutionnelle vložile tožbo zaradi razveljavitve členov 2 in 3 zakona z dne 15. marca 2010. Trdile so, da so te določbe v nasprotju s členi 3, 12, 13 in 14 Direktive o odobritvi. Natančneje, te družbe ne sprejemajo, da je treba enkratno pristojbino plačati ne le ob dodelitvi odobritve ampak tudi ob njenem podaljšanju. Nasprotujejo tudi temu, da je to pristojbino treba plačati poleg letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago. Družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium izpodbijajo tudi znesek, ki ga je treba plačati, in metodo izračuna enkratne pristojbine, ki bi po njihovem mnenju morala biti izračunana glede na tržno vrednost operaterjev in ne glede na ekonomsko vrednost frekvenc.

21. Po navedbah belgijske vlade je bil od takrat, ko je Cour constitutionnelle 16. junija 2011 poslal predložitveno odločbo, četrtemu operaterju na dražbah dodeljen zadnji skupek frekvenc v 2 GHz frekvenčnem pasu zaradi uporabe omrežij tretje generacije. Dražba za dodelitev frekvenc v frekvenčnem pasu 2,6 GHz se je začela oktobra 2011. Ta frekvenca omogoča storitve četrte generacije.

22. Cour constitutionnelle v svoji predložitveni odločbi navaja, da je iz pripravljalnih gradiv za zakon z dne 15. marca 2010 razvidno, da enkratna pristojbina predstavlja nadomestilo za uporabo frekvenc in da sledi enakemu cilju kot letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago ne da bilo z njo nadomeščeno plačilo zadnjenavedenih pristojbin. Belgijski zakonodajalec navaja, da sta člena 2 in 3 zakona z dne 15. marca 2010, katerih veljavnost se izpodbija pred Cour constitutionnelle, v skladu z Direktivo o odobritvi, ker ta predvideva razdelitev pristojbin za pravice uporabe na pristojbine za pravice uporabe na enkratni in letni osnovi. Enkratna dajatev naj bi krila pravico do teh frekvenc in naj bi ustrezala vrednosti spektra kot redkega vira, letna pristojbina pa naj bi krila strošek uporabe teh frekvenc torej nadzor, usklajevanje, preverjanje in druge dejavnosti pristojnega organa v zvezi s tem.

23. Cour constitutionnelle ugotavlja, da imajo stranke v postopku v glavni stvari različna stališča glede skladnosti enkratne pristojbine, ki jo določa zakon z dne 15. marca 2010 s členi 3, 12 in 13 Direktive o odobritvi. Poleg tega se njihova stališča razlikujejo glede razlage in uporabe člena 14 Direktive o odobritvi kar zadeva metodo za določitev zneska enkratne pristojbine.

24. V teh okoliščinah je Cour constitutionnelle odločilo, da v skladu s členom 267 PDEU Sodišču v predhodno odločanje pošlje ta štiri vprašanja:

- „1. Ali členi 3, 12 in 13 Direktive 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (Direktiva o odobritvi) v trenutno veljavni različici državam članicam dovoljujejo, da operaterjem, imetnikom individualnih pravic do uporabe frekvenc mobilne telefonije za obdobje 15 let, v okviru odobritev za vzpostavitev in upravljanje omrežja mobilne telefonije na njihovem ozemlju, izdanih na podlagi sistema nekdanjega pravnega okvira, naložijo enkratno pristojbino za podaljšanje njihovih individualnih pravic do uporabe frekvenc, katere znesek v zvezi s številom frekvenc in mesecev, na katere se nanašajo pravice do uporabe, se izračuna na podlagi nekdanje enkratne koncesijske dajatve, ki je bila povezana z izdajo zgoraj navedenih odobritev, pri čemer se ta enkratna pristojbina plača poleg, po eni strani, letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago, ki je namenjena predvsem kritju stroškov dajanja na razpolago frekvenc in sočasno tudi njihovi delni valorizaciji, pri čemer je cilj teh dveh pristojbin spodbuditi optimalno uporabo frekvenc, in po drugi strani, pristojbine, s katero se krijejo stroški upravljanja odobritve?
2. Ali členi 3, 12 in 13 Direktive o odobritvi državam članicam dovoljujejo, da operaterjem, ki zaprosijo za pridobitev novih pravic do uporabe frekvenc mobilne telefonije, naložijo plačilo enkratne pristojbine, katere znesek se določi na podlagi dražbe za dodelitev frekvenc, da bi se te valorizirale, pri čemer se ta enkratna pristojbina plača poleg, po eni strani, letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago, ki je namenjena predvsem kritju stroškov dajanja na razpolago frekvenc in sočasno tudi njihovi delni valorizaciji, pri čemer je cilj teh dveh pristojbin spodbuditi

optimalno uporabo frekvenc, in po drugi strani, letne pristojbine za upravljanje odobritev za vzpostavitev in upravljanje omrežja mobilne telefonije, izdanih na podlagi sistema nekdanjega pravnega okvira?

3. Ali člen 14(2) Direktive o odobritvi državi članici dovoljuje, da operaterjem mobilne telefonije za novo obdobje podaljšanja njihovih individualnih pravic do uporabe frekvenc mobilne telefonije, ki je nekaterim od njih že priznано, toda pred začetkom tega novega obdobja, naloži plačilo enkratne pristojbine za podaljšanje pravic do uporabe frekvenc, ki bi jih imeli na začetku tega novega obdobja, pri čemer je ta pristojbina obrazložena s ciljem spodbuditi optimalno uporabo frekvenc z njihovo valorizacijo in se plača poleg, po eni strani, letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago, ki je namenjena predvsem kritju stroškov dajanja na razpolago frekvenc in sočasno tudi njihovi delni valorizaciji, pri čemer je cilj teh dveh pristojbin spodbuditi optimalno uporabo frekvenc, in po drugi strani, letne pristojbine za upravljanje odobritev za vzpostavitev in upravljanje omrežja mobilne telefonije, izdanih na podlagi sistema nekdanjega pravnega okvira?
4. Ali člen 14(1) Direktive o odobritvi državi članici dovoljuje, da kot pogoj za pridobitev in podaljšanje pravic do uporabe frekvenc doda enkratno pristojbino, ki se določi na podlagi dražbe in brez zgornje meje ter plača poleg, po eni strani, letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago, ki je namenjena predvsem kritju stroškov dajanja na razpolago frekvenc in sočasno tudi njihovi delni valorizaciji, pri čemer je cilj teh dveh pristojbin spodbuditi optimalno uporabo frekvenc, in po drugi strani, letne pristojbine za upravljanje odobritev za vzpostavitev in upravljanje omrežja mobilne telefonije, izdanih na podlagi sistema nekdanjega pravnega okvira?“

25. Družbe Belgacom, Mobistar, KPN Group Belgium, belgijska, ciprska, nizozemska in litovska vlada ter Evropska komisija so predložile pisna stališča. Vse razen ciprske, nizozemske in litovske vlade so bile navzoče na obravnavi 11. junija 2012.

IV – Analiza

A – Uvodne ugotovitve

1. Pregled upoštevanih pravnih načel

26. Določitev dajatev v telekomunikacijskem sektorju zajema kompleksne ekonomske presoje, tako da od nacionalnih organov ni mogoče zahtevati, da v zvezi s tem ravnajo v skladu s togimi merili, pod pogojem, da ostanejo v okvirih, ki jih nalaga pravo Evropske unije.⁷ Sodišče je odločilo, da mora nacionalno sodišče „določiti ekonomsko vrednost zadevnih odobritev, pri čemer med drugim upošteva velikost različnih dodeljenih frekvenčnih spektrov, čas ko je posamezni operator vstopil na trg in pomembnost tega, da se lahko ponudi celoten nabor sistemov mobilnih telekomunikacij“. ⁸ Tako mora vsakršno presojlo združljivosti zneska pristojbine, ki so jo naložili belgijski organi, s členom 13 Direktive o odobritvi opraviti nacionalno sodišče na podlagi smernic, ki jih Sodišče poda v zvezi z razlago tega člena.

7 — Glej sodbo z dne 22. maja 2003 v zadevi Connect Austria (C-462/99, Recueil, str. I-5197, točka 92).

8 — Sodba Connect Austria, točka 93.

27. Pri razlagi določbe prava Unije je po eni strani treba upoštevati njeno besedilo in po drugi strani njeno ozadje in cilje, ki jim sledijo predpisi, katerih del je.⁹ To pomeni, da je treba člene 12, 13 in 14 Direktive o odobritvi razlagati glede na skupek zakonodajnih aktov Evropske unije, ki so upoštevni za liberalizacijo telekomunikacijskega sektorja, in zlasti Okvirno direktivo.¹⁰

28. V sodbi Vodafone España je bilo odločeno, da ima člen 13 Direktive o odobritvi neposredni učinek, tako da se posamezniki nanj lahko sklicujejo pred nacionalnimi sodišči.¹¹ Vendar je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da državam članicam ni mogoče preprečiti tega, da povišajo, celo bistveno, znesek pristojbine za določeno tehnologijo glede na tehnološki in gospodarski razvoj na trgu telekomunikacijskih storitev, ne da bi ga povišale tudi za drugo tehnologijo, če različni naloženi zneski odražajo ekonomske vrednosti uporabe zadevnih redkih virov.¹²

2. Ključne točke predloga za sprejetje predhodne odločbe

29. Povzeto, družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium nasprotujejo plačilu enkratne pristojbine, ki jo je belgijska vlada naložila z zakonom z dne 15. marca 2010, kadar se ta plača poleg enkratne koncesijske dajatve, ki se plača ob vstopu na trg, in dveh letnih pristojbin, od katerih je ena letna pristojbina za uporabo frekvenc, druga pa letna pristojbina za upravljanje odobritev. Nasprotujejo tudi znesku, ki ga morajo plačati, zlasti glede na to, da je izračunan na podlagi enkratne koncesijske dajatve, ki so jo plačale, ko so prejele odobritev za vstop na trg (na podlagi razpisa ali dražbe za dodelitev frekvenc). Družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium tudi dvomijo v skladnost enkratne pristojbine s postopki iz člena 14 Direktive o odobritvi.

30. Menim, da se stranke razhajajo v teh petih točkah:

- (i) pravica držav članic, da naložijo enkratno pristojbino za zagotovitev optimalne uporabe radijskih frekvenc, kadar je ta naložena poleg dveh letnih pristojbin: ene, ki krije stroške upravljanja odobritve in druge, ki krije stroške dajanja frekvenc na razpolago, pri čemer belgijska vlada upravičuje zadnjenavedeno pristojbino s sklicevanjem na potrebo po zagotovitvi optimalne uporabe radijskih frekvenc. Z drugimi besedami, ali se lahko za doseganje cilja iz člena 13 naloži več kot ena pristojbina? (prvo in drugo vprašanje);
- (ii) ali lahko pristojbine, ki jih naložijo države članice zajemajo dajatve, ki na pogled ne ustrezajo konceptom iz Direktive o odobritvi (hibridne pristojbine na podlagi člena 12 in člena 13 Direktive o odobritvi) (prvo in drugo vprašanje);
- (iii) obseg sodnega nadzora, ki je potreben za preveritev ali je bil sistem pristojbin, ki ga je določila država članica, za operaterje telekomunikacij uporabljen v skladu s pogoji iz Direktive o odobritvi (prvo in drugo vprašanje);
- (iv) diskrecija držav članic pri določanju vrednosti radijskih frekvenc in izračunu zneska enkratne pristojbine, ki ga je treba plačati (prvo in drugo vprašanje);
- (v) zveza med omejitvijo pravic in spremembo obstoječih pravic, vključno z zatrjevano retroaktivno uporabo Direktive o odobritvi (tretje in četrto vprašanje).

9 — Sodba z dne 8. septembra 2005 v združenih zadevah Mobistar (C-544/03 in C-545/03, ZOdl., str. I-3763, točka 39).

10 — Za povzetek zgodovine liberalizacije telekomunikacijskega sektorja v EU do 27. oktobra 2005 z navedbo ključnih zakonodajnih ukrepov glej sklepne predloge generalnega pravobranilca Ruiz-Jaraba Colomerja z dne 27. oktobra 2005 v zadevi Nuova società di telecomunicazioni SpA (C-339/04), ZOdl., str. I-6917, točke od 3 do 6.

11 — Zgoraj navedena sodba, točka 39.

12 — Sodba Telefónica Móviles España, točka 35.

B – Odgovor na prvo in drugo vprašanje

1. Dopustnost drugega vprašanja in druga predhodna problematika

31. Ciprska vlada uveljavlja nedopustnost drugega vprašanja, ker naj to vprašanje ne bi bilo objektivno potrebno za rešitev obravnavanega spora.¹³ Pomisleki te vlade se nanašajo na dejstvo, da se to vprašanje nanaša na pristojbine, ki se plačajo ob pridobitvi novih pravic, dejansko stanje, kot izhaja iz predložitvene odločbe, pa kaže na to, da se spor nanaša na obstoječe pravice operaterjev, ki bi jih ti radi podaljšali in ne na dodelitev novih pravic.

32. Kot je na obravnavi poudarila Komisija, se v tej zadevi zastavljata dve problematiki. Prva zadeva podaljšanje odobritev, ki so jih družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group že pridobile za 900 MHz in 1800 MHz pasova. Ti trije operaterji pa so tudi kandidati za dodelitev novih odobritev za zagotavljanje storitev četrte generacije v frekvenčnih pasovih 2,6 GHz (2.600 Mhz). Na to problematiko se nanaša drugo vprašanje in ni ne hipotetično ne neupoštevno za nacionalni spor.

33. Poleg tega se ta zadeva nanaša na sodni preizkus veljavnosti nacionalne zakonodaje. Pri tej vrsti ustavnega spora je zveza, ki se zahteva med strankami spora in zakonodajo, ki jo izpodbijajo pred Cour constitutionnelle, predmet prava države članice. Kar zadeva pravo EU je za določbo prava EU potrebno le, da je ta upoštevana za zakonitost nacionalnih določb, ki se izpodbijajo pred sodiščem države članice. V zvezi z Direktivo o odobritvi je ta upoštevnost jasna. Drugo vprašanje je torej dopustno in Sodišče mora nanj odgovoriti.

34. Vendar se vprašanja belgijskega ustavnega sodišča nanašajo izključno na pravice, ki izhajajo iz dodelitve *posamičnih dovoljenj* in ne splošnih odobritev. Člen 3 Direktive o odobritvi zadeva *splošne odobritve*. To po mojem pomeni, da ta določba, čeprav je navedena v vprašanjih za predhodno odločanje, ni upoštevana za rešitev tega predloga za sprejetje predhodne odločbe.

35. Dalje, ugotavljam tudi, da je belgijska vlada svojo obrambo enkratne pristojbine oprla na člena 13 in 14 Direktive o odobritvi. Operaterji, ki izpodbijajo enkratno pristojbino, niso zatrjevali, da ta sama po sebi predstavlja kršitev člena 12 in omejitev, ki jih ta določba nalaga v zvezi z nalaganjem upravnih pristojbin. Člen 12 je zato upošteven le kot kontekst za izpodbijanje z vidika člena 13.

2. Pristop

36. Menim, da je treba prvo in drugo vprašanje obravnavati skupaj, saj se razlikujeta le v dveh vidikih, drugače pa imata skupne elemente. Prva razlika je dejstvo, da se prvo vprašanje nanaša na združljivost enkratne pristojbine z Direktivo o odobritvi v kontekstu podaljšanja odobritev za obstoječe frekvence, medtem ko se drugo vprašanje nanaša na enako problematiko v kontekstu izdaje novih odobritev.

37. Druga razlika je v tem, da se prvo vprašanje nanaša na ugotovitev, ali člen 13 dopušča, da se znesek enkratne pristojbine izračuna na podlagi prvotne enkratne koncesijske dajatve, ki je bila belgijski vladi plačana v 90. letih, medtem ko se drugo vprašanje nanaša na isto problematiko kar zadeva izračun pristojbine s sklicevanjem na zneske, ki se določijo na dražbi za dodelitev frekvenc.

38. Obe vprašanji pa se nanašata na naložitev več kot ene pristojbine na podlagi člena 13, hibridnih pristojbin na podlagi člena 12 in člena 13 Direktive o odobritvi, obseg sodnega nadzora, ki je potreben za zagotovitev spoštovanja pogojev iz Direktive o odobritvi in na znesek, ki je bil zaračunan.

¹³ — V utemeljitev tega načela napotuje na sodbe z dne 16. julija 1992 v zadevi *Dias* (C-343/90), Recueil, str. I-4673, točki 22 in 23; z dne 13. decembra 1994 v zadevi *Grau-Hupka* (C-297/93), Recueil, str. I-5535, točka 18; z dne 13. julija 2000 v zadevi *Idéal tourisme* (C-36/99), Recueil, str. I-6049, točka 20, in z dne 21. januarja 2003 v zadevi *Bacardi-Martini and Cellier des Dauphins* (C-318/00), Recueil, str. I-905, točka 41.

3. Stališče glede podaljšanja.

39. Uvodoma lahko rečem, da določb Direktive o odobritvi ni mogoče razlagati tako, da državam članicam prepovedujejo naložitev pristojbin za optimalno uporabo iz člena 13 te direktive v primeru podaljšanja veljavnosti obstoječih pravic. Kot je Komisija navedla v svojih pisnih stališčih, to deloma velja, ker je mogoče katerikoli pristojbino naložiti le za čas trajanja obstoječe pravice in deloma zato, ker so države članice upravičene upoštevati vsako povečanje vrednosti frekvenc, do katerega pride v obdobju podaljšanja.

40. Litovska vlada je v svojih pisnih stališčih navedla, da je podaljšanje odobritve po naravi treba šteti za dodelitev novih pravic za novo obdobje. Individualne pravice do uporabe države članice dodelijo za omejeno obdobje. Ko se to obdobje konča, morajo nacionalni organi ponovno preučiti, ali se ti redki viri uporabljajo ustrezno in učinkovito.

4. Naložitev več pristojbin na podlagi člena 13

41. Operaterji so navajali, da člen 13 Direktive o odobritvi prepoveduje državam članicam, da bi naložile več kot eno pristojbino za zagotovitev optimalne uporabe redkih virov. Družba KPN Group Belgium je na primer na obravnavi navajala, da je belgijska vlada, čeprav člena 12 in 13 naštevata pristojbine, ki jih države članice lahko naložijo in jih omeujeta na dve, naložila tri. Navajano je bilo tudi, da to ni skladno s sodbo Albacom,¹⁴ v kateri je Sodišče odločilo, da je bil namen zakonodajalca EU stroga omejitev vrst pristojbin, ki jih je mogoče naložiti. Poleg tega je družba Mobistar navedla, da je Sodišče v sodbi Telefónica Móviles España¹⁵ odločilo, da čeprav je pristojbine za uporabo mogoče znatno povečati, je treba to vedno opraviti v skladu s členom 13.

42. Vendar, kot je nizozemska vlada navedla v svojih pisnih stališčih, se člena 12 in 13 Direktive o odobritvi nanašata na pristojbine v množini tako v angleški kot nizozemski jezikovni različici, tema pa bi dodal še nekaj drugih.¹⁶ Čeprav ta gramatični argument sam po sebi ni odločilen, saj je besedilo lahko posledica nomotehničnega stila, je treba opozoriti, da se v uvodni izjavi 32 Direktive o odobritvi posebej navajajo pristojbine, sestavljene izključno ali delno iz enkratnega zneska v primeru konkurenčnih ali primerjalnih izbiralnih postopkov.

43. Zato Direktiva o odobritvi predvideva, da je mogoče za doseganje cilja iz člena 13, torej za zagotovitev optimalne uporabe redkih virov, naložiti več kot eno pristojbino. Edina nadaljnja omejitev iz člena 13 je, da so te pristojbine transparentne, sorazmerne glede na njihov predvideni namen, objektivno utemeljene in nediskriminacijske. Legitimni cilji, ki jim je mogoče slediti na podlagi Direktive o odobritvi, so navedeni v členu 8 Okvirne direktive in zajemajo spodbujanje konkurence in učinkovito uporabo radijskih frekvenc.¹⁷

44. Poleg tega se, kot v pisnih stališčih navaja belgijska vlada, sodba Albacom in Infostrada ni nanašala na pristojbino, naloženo zaradi zagotovitve optimalne uporabe virov, temveč na prepoved državam članicam, da naložijo druge finančne dajatve, kot so dovoljene z Direktivo 97/13.¹⁸ Enkratna pristojbina, ki je obravnavana v tej zadevi, nikakor ni podobna davku od prometa, ki naj bi prispeval k investicijam italijanske države v liberalizacijo telekomunikacijskega sektorja, ki je bil obravnavan v sodbi Albacom in Infostrada in za katerega je bilo ugotovljeno, da ne spada v okvir dajatev, ki jih dovoljuje Direktiva 97/13.

14 — Navedena zgoraj.

15 — Navedena zgoraj.

16 — Enako velja za dansko, finsko, francosko, nemško, italijansko, poljsko, špansko in švedsko jezikovno različico.

17 — Glej tudi uvodno izjavo 32 Direktive o odobritvi, kjer je navedeno, da „naj pristojbine za uporabo ne ovirajo razvoja inovativnih storitev in konkurence na trgu“. Pomen te dikcije je obravnavan v točkah 30 in 31 sodbe Telefónica Móviles España.

18 — Sodba Albacom in Infostrada, točka 42.

45. V sodbi *Telefónica Móviles España* pa je Sodišče izrecno ugotovilo, da države članice lahko naložijo „različne zneske“ za različne tehnologije pod pogojem, da odražajo ekonomske vrednosti uporabe zadevnih redkih virov.¹⁹ Omejitev držav članic na to, da naložijo le eno pristojbino na operaterja za doseganje ciljev iz člena 13 Direktive o odobritvi, bi bilo neskladno s temi ugotovitvami.

5. Hibridne pristojbine in sodni preizkus

46. Kot je predstavnik belgijske vlade navedel na obravnavi, je treba upoštevati, da v postopku v glavni stvari ni bila izpodbijana skladnost letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago, ki jo morajo družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium že dolgo plačevati, s členom 13 Direktive o odobritvi. Predmet spora je namreč skladnost nove enkratne dajatve, ki je naložena z zakonom z dne 15. marca 2010.

47. Kljub temu se zatrjuje, da kombinacija enkratne pristojbine za zagotovitev optimalne uporabe virov, določene v členu 13, in letne pristojbine, ki je namenjena doseganju tega cilja in kritju upravnih stroškov, na katere se nanaša člen 12 (kar je belgijska vlada navedla, da velja za letno pristojbino za dajanje frekvenc na razpolago), onemogoča ugotovitev, ali so zneski objektivno upravičeni, sorazmerni in nediskriminacijski.

48. Sodišče pa je v sodbi *Telefónica Móviles España* (C-85/10) že odločilo, da države niso dolžne za poseben namen uporabiti prihodka od pristojbin naloženih na podlagi člena 11(2) Direktive 97/13 (in torej člena 13 Direktive o odobritvi). Države članice lahko „prosto uporabijo ta prihodek“.²⁰ To velja tudi, če se zato pristojbine za posamezno tehnologijo znatno povečajo. V skladu z uvodno izjavo 32 Direktive o odobritvi se lahko pristojbine za uporabo na primer uporabljajo za financiranje dejavnosti nacionalnih regulativnih organov, ki jih ni mogoče kriti z upravnimi pristojbinami. Zato se lahko pristojbine, naložene na podlagi člena 13 Direktive o odobritvi, uporabijo tudi za upravne stroške.

49. Vendar pa načelo pravne varnosti očitno terja, da je mogoče upravne pristojbine, naložene na podlagi člena 12 Direktive o odobritvi, identificirati in kvantificirati, zato da je mogoče doseči cilje, omenjene v členu 12(1)(b) Direktive o odobritvi.

50. Država članica mora biti zato vedno sposobna identificirati zneske, ki jih naloži kot upravne pristojbine in zneske, ki jih naloži kot pristojbine za uporabo redkih virov, operaterju telekomunikacij pa mora biti omogočeno, da izpodbija pravno podlago in znesek pristojbin pred sodiščem. Vendar način obračunavanja, ki ga uporabi država članica, ni predmet prava Evropske unije.

51. Nacionalno sodišče je tisto, ki ugotovi ali so informacije, ki so jih države članice podale glede namembnosti naloženih pristojbin, zadoščajo za zagotovitev ustreznega sodnega nadzora spoštovanja pogojev iz členov 12 in 13 Direktive o odobritvi. Ta zahteva je temeljna z vidika načela učinkovitega sodnega varstva in sodnega preizkusa iz pravnega reda EU.²¹

19 — Sodba *Telefónica Móviles España*, točka 35.

20 — Sodba *Telefónica Móviles España*, točka 32.

21 — Glej na primer sodbo z dne 21. januarja 1999 v zadevi *Upjohn* (C-120/97), Recueil, str. I-223, točka 36, in Mnenje 1/09 z dne 8. marca 2011, ZOdl., str. I-1137, točka 85.

6. Zaračunani zneski in metoda za njihov izračun

52. Tudi glede tega vprašanja je pomembna usmeritev v sodbi Telefónica Moviles España. Sodišče je namreč odločilo, da „cilj, da se zagotovi, da operaterji optimalno uporabljajo redke vire, do katerih imajo dostop, vključuje to, da se znesek te pristojbine določi na primerni ravni, ki odraža zlasti vrednost uporabe teh virov, kar zahteva upoštevanje ekonomskega in tehnološkega položaja zadevnega trga“.²²

53. Čeprav je naložitev upravnih pristojbin iz člena 12 Direktive o odobritvi pravno omejena do višine stroškov upravnega dela v zvezi z dodelitvijo odobritve, podobne omejitve v členu 13 te direktive ni. Kot je v pisnih stališčih navedla Litva, je člen 13 tekstualno omejen le z dejavniki, ki so navedeni v sami določbi.²³

54. Belgijska vlada je glede izračuna pristojbin za podaljšanje na podlagi prvotne enkratne koncesijske dajatve navedla, da se je izračun zadnjenavedeni opiral na donosnost zadevnih frekvenc, z ustreznim upoštevanjem variacije donosnosti posamezne frekvence. Če bi nacionalno sodišče sprejelo to trditev, potem mora nujno obstajati zveza med naloženimi pristojbinami in vrednostjo frekvenc.²⁴

55. V nasprotju s trditvami operaterjev dejstvo, da je bila prvotna enkratna koncesijska dajatev pristojbina za vstop na trg in taka, da je bila na podlagi prava Evropske unije prepovedana od začetka veljavnosti Direktive 97/13, ne vpliva na to ugotovitev. Odstranitev vstopne pristojbine iz nabora pristojbin, ki jih države članice lahko naložijo, nikakor ne prejudicira upoštevnosti te pristojbine pri ugotavljanju vrednosti vira.

56. Določitev pristojbin iz člena 13, za nove odobritve na podlagi zneskov, določenih na dražbi, je, tako kot navajata belgijska in nizozemska vlada, odlična metoda za določitev vrednosti frekvenc tudi zato, ker neposredno odraža njihovo tržno vrednost.

57. Dejstvo, da se enkratna pristojbina ne vrne, pa je logična posledica potrebe po zagotovitvi optimalne uporabe virov. Kot sta navedli belgijska in nizozemska vlada ter Komisija, je dostop do frekvenc zaradi zagotavljanja storitev mobilnih telekomunikacij odprt le omejenemu številu operaterjev. Če ti operaterji nimajo nobene spodbude za uporabe frekvenc, ki so jim dodeljene, pride do nevarnosti za pridobitev trgov, tako da operaterji dejansko blokirajo vstop konkurentov s tem, da ne uporabljajo frekvenc, ki so jim dodeljene.

58. Zato predlagam, da se na prvo in drugo vprašanje odgovori, da člena 12 in 13 ne prepovedujeta tega, da država članica naloži enkratno pristojbino tako ob dodelitvi kot podaljšanju pravic do uporabe telekomunikacijskih frekvenc ne glede na to, ali je ta izračunana glede na zneske, plačane v razpisnem postopku ob vstopu na trg ali na dražbi za dodelitev frekvenc in čeprav je letna pristojbina deloma naložena iz istih razlogov kot enkratna pristojbina.

C – Odgovor na tretje in četrto vprašanje

59. Tudi na ti vprašanji bom odgovoril skupaj. To bom storil zato, ker se obe nanašata na omejitve sprememb obstoječih pravic, ki jih določa člen 14 Direktive o odobritvi.

²² — Zgoraj navedena sodba, točka 28.

²³ — Tej je mogoče dodati še uvodno izjavo 32 Direktive o odobritvi, v kateri je navedeno, da pristojbine ne ovirajo razvoja inovativnih storitev in konkurence na trgu in člen 8(2) Okvirne direktive.

²⁴ — Pripominjam, da je lansko leto Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Telefónica de España SA v točki 32 odločilo, da „Direktiva 97/13 ne nasprotuje temu, da države članice določijo znesek dajatve iz člena 6 te direktive na podlagi bruto dohodkov iz dejavnosti subjektov, zavezanih za plačilo“.

1. Različica člena 14, ki se uporablja *ratione temporis*

60. Tretje in četrto vprašanje zadevata združljivost enkratne pristojbine s členom 14 Direktive o odobritvi glede na to, da člen 14 omejuje spremembo, omejitev in odvzem pravic do uporabe radijskih frekvenc. Družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium so dvomile v združljivost belgijske zakonodaje s temi določbami.

61. Kot je navedla Komisija, je treba pri odgovoru na to vprašanje biti pozoren na različico člena 14, ki se je uporabljala, ko se je spor jasno opredelil, in na katero se posamezniki lahko sklicujejo pred nacionalnimi sodišči. Po mojem je ta datum 25. marec 2010, ki je datum začetka veljavnosti zakona z dne 15. marca 2010. Člen 14 Direktive o odobritvi je bil spremenjen z besedilom z dne 25. novembra 2009, vendar pa se je spremenjena različica začela uporabljati s 26. majem 2011.²⁵

62. Zato je različica člena 14, ki se uporablja *ratione temporis*, različica pred sprejetjem Direktive 2009/140, ta različica pa se ne sklicuje na pravice do uporabe radijskih frekvenc bodisi z vidika člena 14(1) dodelitve pravic (četrto vprašanje) ali člena 14(2) podaljšanja pravic (tretje vprašanje).

63. Čeprav ima Komisija „tehnično“ gledano prav glede različice člena 14, ki se uporablja *ratione temporis*, opozarjam, da zadevna nacionalna zakonodaja določa nalaganje pristojbin tudi po 26. maju 2011. Cour constitutionnelle bo sodbo izreklo v okoliščinah, ko bo novo besedilo člena 14 Direktive o odobritvi v celoti učinkovalo. Zato bi po mojem mnenju Sodišče, zato da bi dalo koristen odgovor na tretje in četrto vprašanje, moralo upoštevati tudi besedilo člena 14 Direktive o odobritvi, kot se uporablja od 26. maja 2011.

2. Utemeljitev na podlagi členov 14(1) in (2).

64. Glede na navedeno je odgovor na tretje in četrto vprašanje jasen. Komisija in belgijska vlada na eni strani ter družbe Belgacom, Mobistar in KPN Group Belgium na drugi strani se razhajajo glede tega, ali enkratna pristojbina pomeni spremembo, omejitev ali odvzem pravic v smislu člena 14 Direktive o odobritvi.

65. Menim, da je ta razprava akademska. Prvič, v skladu s členom 14(1) Direktive o odobritvi države članice lahko spremenijo pravice do uporabe v objektivno utemeljenih primerih in na sorazmeren način, pri čemer se po potrebi upoštevajo posebni pogoji, ki veljajo za prenosljive pravice uporabe radijskih frekvenc. Ocenjujem, da so ti pogoji izpolnjeni, ko je ugotovljeno, da je bila enkratna pristojbina naložena zaradi zagotavljanja optimalne uporabe redkih virov.

66. Člen 14(2) Direktive o odobritvi podobno določa, da države članice ne omejijo ali odvzamejo pravic pred iztekom roka, za katerega so bile podeljene, razen kadar je to utemeljeno in primerno v skladu s Prilogo in ustreznimi nacionalnimi določbami o odškodninah za odvzem pravic. Ti pogoji so ravno tako izpolnjeni, ko je spoštovan člen 13 Direktive. Vprašanje, ali so podane ustrezne nacionalne določbe o odškodninah za odvzem pravic kot določa člen 14(2), je očitno v pristojnosti nacionalnega sodišča.

25 — Glej člen 5 Direktive 2009/140 nad opombo X.

3. Vprašanje temeljnih pravic

67. Operaterji so navajali pomisleke glede združljivosti enkratne pristojbine z različnimi temeljnimi pravicami, ki jih varujeta pravo Evropske unije in Evropska konvencija o človekovih pravicah. Te trditve so se nanašale na prepoved retroaktivnosti zakonov, varstvo legitimnih pričakovanj in varstvo lastninske pravice.²⁶

68. Družbi Belgacom in Mobistar sta navajali, da je glede na to, da je do tihega podaljšanja pravic druge generacije prišlo 8. aprila 2008 za petletno obdobje (začenši z 8. aprilom 2010) za družbo Belgacom in 27. novembra 2008 za petletno obdobje (začenši z 27. novembrom 2010) za družbo Mobistar, zakon z dne 15. marca 2010 retroaktiven. To trditev sta navajali, čeprav se je aktivno obdobje podaljšanja začelo 8. aprila 2010 za Belgacom in 27. novembra 2010 za Mobistar, torej po začetku veljavnosti zakona z dne 15. marca 2010.

69. Menim, da zakona z dne 15. marca 2010, za katerega belgijska vlada trdi, da je v skladu s členom 13 Direktive o odobritvi, ni mogoče šteti za retroaktiven ukrep, saj se uporablja za pravice do telekomunikacijskih frekvenc, ki še niso začele veljati in daje tistim operaterjem, katerih pravice so že bile tiho podaljšane in ne želijo plačati pristojbine, možnost, da se jim odrečejo.²⁷ Poleg tega je bilo, kot je belgijska vlada navedla na obravnavi, v pogodbah vseh treh operaterjev določeno, da se lahko predpisi, ki urejajo pravice do uporabe, kadarkoli spremenijo. Ocenjujem, da to izključuje vsako trditev, ki se opira na legitimna pričakovanja.²⁸

70. Glede domnevne kršitve lastninske pravice, ki je bila zlasti zatrjevana v pisnih stališčih družb Mobistar in Belgacom, menim, da naložitev nove pristojbine v okoliščinah podaljšanja časovno omejenih pravic do uporabe radijskih frekvenc ne more predstavljati kršitve mirnega uživanja „premoženja“ v smislu člena 1 Protokola št. 1 k EKČP ali člena 17 Listine EU zlasti zato, ker se zdi, da pogodbeni ureditev za take pravice do uporabe izrecno predvideva možnost odvzema.²⁹ Ta trditev torej ne preide čez prvo oviro.

71. Zato predlagam, da se na tretje in četrto vprašanje odgovori, da člen 14(2) Direktive o odobritvi državam članicam dovoljuje, da operaterjem mobilne telefonije zaračunajo zadevne pristojbine v zvezi s pridobitvijo ali podaljšanjem njihovih individualnih pravic do uporabe radijskih frekvenc za mobilno telefonijo.

V – Predlog

72. Ob upoštevanju navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanja, ki jih je postavilo Cour Constitutionnelle, odgovori:

1. Člen 13 Direktive 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev državam članicam dovoljuje, da operaterjem, ki imajo v okviru odobritev za namestitvev in upravljanje omrežij za mobilno telefonijo na njihovem

26 — V stališčih je družba Belgacom dvomila v to, da je Belgija ravnala v skladu s členom 6(1) EKČP in členom 47 Listine EU o temeljnih pravicah, kar zadeva retroaktivnost in obid sodne odločbe.

27 — Z drugimi besedami se člen 13 z vidika prava EU neposredno uporablja za bodoče učinke položaja, ki je nastal v času veljave starega (nacionalnega) pravila. Glej v tem smislu sodbi z dne 10. junija 2010 v združenih zadevah INPS proti Bruno in drugi (C-395/08 in C-396/08), ZOdl., str. I-5119, točka 53 in navedena sodna praksa, in sodbo z dne 29. januarja 2002 v zadevi Pokrzzeptowicz-Meyer, Recueil, str. I-1049, točka 50 in navedena sodna praksa.

28 — Za primer neobstoja dejstev za utemeljitev legitimnih pričakovanj v kontekstu takojšnje uporabe novega pravila prava EU glej sodbo z dne 29. januarja 1998 v zadevi Lopex Export (C-315/96) Recueil str. I-00317, točki 28 in 29.

29 — Družba Mobistar se je sklicevala na sodbe Sodišča za človekove pravice z dne 26. junija 1986 v zadevi Van Marlev proti Nizozemski, z dne 20. novembra 1995 v zadevi Pressos Compania Naviera SA in drugi proti Belgiji, in z dne 16. julija 2002 v zadevi Dangeville proti Franciji, vendar pa nobena od njih ne obravnava ključnega vprašanja okoliščin, v katerih pravice do uporabe telekomunikacijskih frekvenc pomenijo „premoženje.“

ozemlju, ki so bile izdane na podlagi ureditve, ki jo je določal prejšnji pravni okvir, individualne pravice do uporabe frekvenc za mobilno telefonijo za obdobje petnajstih let, naložijo enkratno pristojbino za podaljšanje njihovih individualnih pravic do uporabe frekvenc, katere znesek se glede na število frekvenc in mesecev na katere se pravice do uporabe nanašajo, izračuna na podlagi nekdanje enkratne koncesijske dajatve, ki je bila povezana s prej navedenimi odobritvami; kadar se ta enkratna pristojbina naloži tako poleg letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago kot tudi pristojbine za kritje stroškov upravljanja z odobritvami.

2. Člen 13 Direktive 2002/20 državam članicam dovoljuje, da operaterjem, ki želijo pridobiti nove pravice za uporabo frekvenc za mobilno telefonijo, naložijo enkratno pristojbino, katere znesek se, zato da odraža vrednost frekvenc, določi na dražbi za dodelitev frekvenc, kadar se ta enkratna pristojbina naloži tako poleg letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago kot tudi letne pristojbine za upravljanje z odobritvami za vzpostavitev in upravljanje omrežij mobilne telefonije, ki so bile izdane na podlagi ureditve, ki jo je določal prejšnji pravni okvir.
3. Člen 14(2) Direktive 2002/20 državam članicam dovoljuje, da operaterjem mobilne telefonije v zvezi s podaljšanjem njihovih individualnih pravic do uporabe radijskih frekvenc za mobilno telefonijo, do katerih so nekateri že bili upravičeni pred začetkom obdobja podaljšanja, naložijo enkratno pristojbino v zvezi s podaljšanjem pravic do uporabe frekvenc, ki so jih imeli pred obdobjem podaljšanja, ki je namenjena zagotovitvi optimalne uporabe frekvenc s tem, da jih valorizira, kadar se ta enkratna pristojbina naloži tako poleg letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago kot tudi letne pristojbine za upravljanje z odobritvami za vzpostavitev in upravljanje omrežij mobilne telefonije, ki so bile izdane na podlagi ureditve, ki jo je določal prejšnji pravni okvir.
4. Člen 14(1) Direktive 2002/20 državam članicam dovoljuje, da kot pogoj za pridobitev in podaljšanje pravic do uporabe frekvenc doda enkratno pristojbino, ki se določi na podlagi dražbe in brez zgornje meje ter plača poleg, prvič, letne pristojbine za dajanje frekvenc na razpolago (ki je namenjena predvsem kritju stroškov dajanja na razpolago frekvenc in sočasno tudi njihovi delni valorizaciji, pri čemer je cilj teh dveh pristojbin spodbuditi optimalno uporabo frekvenc) in, drugič, letne pristojbine za upravljanje odobritev za vzpostavitev in upravljanje omrežja mobilne telefonije, izdanih na podlagi ureditve, ki jo je določal prejšnji pravni okvir.